

TA'LIMDA SUN'IY INTELLEKT VA RAQAMLI YECHIMLARDAN FOYDALANISH

Quljonov Nodir Jonadil o'g'li

Chirchiq davlat Pedagogika Universiteti

Kuljonovnodir1193@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20791806>

Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'lim tizimida ham tub o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Ta'limni raqamlashtirish jarayoni zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri bo'lib, ta'lim sifatini oshirish, bilim olish imkoniyatlarini kengaytirish va o'quv jarayonini samarali tashkil etishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi ta'lim sohasiga yangi imkoniyatlarni olib kirib, o'qitish va o'rganish jarayonlarini takomillashtirishga yordam bermoqda. Sun'iy intellekt inson tafakkuriga xos bo'lgan ayrim funksiyalarni bajarishga qodir bo'lgan texnologiyalar majmuasidir.

Ta'lim sohasida sun'iy intellektdan foydalanish o'quvchilarning bilim darajasini aniqlash, o'quv jarayonini individuallashtirish va ta'lim samaradorligini oshirish imkonini beradi. Sun'iy intellekt asosidagi dasturlar o'quvchilarning qiziqishlari va bilim darajasini tahlil qilib, ularga mos ta'lim materiallarini tavsiya etishi mumkin. Bundan tashqari, sun'iy intellekt o'qituvchilarning ish yukini kamaytirishga ham xizmat qiladi. Masalan, test natijalarini avtomatik baholash, o'quvchilarning o'zlashtirish ko'rsatkichlarini monitoring qilish hamda statistik ma'lumotlarni tahlil qilish kabi jarayonlar avtomatlashtiriladi. Natijada pedagoglar ko'proq ta'lim sifati va tarbiyaviy masalalarga e'tibor qaratish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Raqamli yechimlar deganda ta'lim jarayonida qo'llaniladigan elektron platformalar, masofaviy ta'lim tizimlari, mobil ilovalar, virtual laboratoriyalar va elektron kutubxonalar tushuniladi. Ushbu vositalar ta'lim oluvchilarga istalgan vaqt va istalgan joyda bilim olish imkoniyatini yaratadi. Masofaviy ta'lim platformalari ayniqsa pandemiya davrida o'zining samaradorligini namoyon etdi. O'quvchilar va talabalar internet orqali darslarda ishtirok etish, topshiriqlarni bajarish va o'qituvchilar bilan muloqot qilish imkoniyatiga ega bo'ldilar. Bu esa ta'limning uzluksizligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etdi. Elektron kutubxonalar va raqamli ma'lumotlar bazalari o'quvchilarning ilmiy manbalardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Natijada ta'lim oluvchilar mustaqil izlanish olib borish va o'z bilimlarini boyitish imkoniga ega bo'lmoqda. Ta'limda sun'iy intellekt va raqamli yechimlardan foydalanish bir qator afzalliklarni taqdim etadi. Birinchidan, ta'lim sifati oshadi va o'quv jarayoni yanada samarali tashkil etiladi.

Ikkinchidan, har bir o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim berish imkoniyati yaratiladi. Uchinchidan, o'quv materiallariga tezkor kirish va ulardan foydalanish imkoniyati kengayadi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar vaqt va resurslarni tejashga yordam beradi. O'quv materiallarini elektron shaklda saqlash, topshiriqlarni onlayn qabul qilish va baholash jarayonlarini avtomatlashtirish orqali ta'lim muassasalarining faoliyati yanada samarali tashkil etiladi. Ta'limda sun'iy intellekt va raqamli yechimlardan foydalanish bilan bog'liq ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, barcha hududlarda internet infratuzilmasining yetarli darajada rivojlanmaganligi, zamonaviy texnik vositalarning yetishmasligi va pedagoglarning raqamli kompetensiyalarining pastligi ushbu jarayon samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bundan tashqari, axborot xavfsizligini ta'minlash, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish va sun'iy intellekt tizimlaridan foydalanishda axloqiy me'yorlarga rioya etish masalalari ham dolzarb hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt va raqamli yechimlar zamonaviy ta'lim tizimini rivojlantirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar ta'lim sifatini oshirish, o'quv jarayonini samarali tashkil etish va o'quvchilarning individual ehtiyojlarini qondirishga xizmat qiladi. Kelgusida ta'lim tizimida sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalardan foydalanish ko'lamini yanada kengaytirish hamda mavjud muammolarni bartaraf etish orqali ta'lim samaradorligini oshirish mumkin.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'limni raqamlashtirishga oid farmon va qarorlari.
2. World Bank. Technology and Education Report..
3. Bepalko V.P. Pedagogika i progressivnye texnologii obucheniya. – Moskva, 2015.
4. Klarin M.V. Innovatsionnye modeli obucheniya. – Moskva, 2018.
5. UNESCO ICT Competency Framework for Teachers. – Paris, 2018.
6. Siemens G. Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age. – 2005
7. Quljonov N.J. Raqamlashtirish sharoitida pedagog kadrlar tayyorlashda dasturiy-didaktik vositalarning samaradorligi // Экономика и социум. - Rossiya-2025. ISSN: 2225-1545 №6 (133). - B. 1-13 (11.00.00 №11)
8. Quljonov N.J. Methodology for designing and implementing integrated digital educational and methodological complexes in pedagogical higher education // Journal of teaching Theory and Practice. Impact Factor: 10.36, ISSN(E): 3061-6964 Volume 01, Issue 06, June – 2025. - B. 351-359.

9. Quljonov N.J. Oliy ta'lim muassasalarida matematikani amaliy dasturlar yordamida raqamlashtirish metodikasi // "Mug'allim hem uzliksiz bilimlendirio", № 4/4. Нөкис – 2024. - B. 350-354. (13.00.00 №20)
10. Quljonov N.J. Dasturiy ta'minot majmuasi orqali informatika fanini o'qitishga oid tadqiqotlar tahlili // Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar. -Buxoro.2023. № 5. - B. 239-243. (13.00.00)
11. Quljonov N.J. Raqamli ta'limda integratsiyalashgan dasturiy-didaktik vositalarni loyihalashning metodologik asoslari // Fizika, matematika va informatika. - Toshkent. 2025. № 5. - B. 65-75. (13.00.00 № 2)

